

MEMORIJALNI CENTAR
SREBRENICA
MEMORIAL CENTER

British Embassy
Sarajevo

STUDIJA SLUČAJA: MJANMAR

**Mehanizam upozorenja i prevencije
genocida i zločina protiv čovječnosti**

Istraživanje na kojem se zasniva ova publikacija provedeno je u sklopu projekta „Istina, dijalog, budućnost“ koji podržava Vlada Ujedinjenog Kraljevstva.

Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno stavove Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

ISBN:

Ovaj dokument je zvanični Izvještaj sastavljen za potrebe i u ime Memorijalnog centra Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine (u nastavku teksta: Memorijalni centar Srebrenica).

© 2021 – Memorijalni centar Srebrenica. Sva prava su zadržana.
Memorijalni centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine

Potočari bb
75430 Srebrenica, Bosna i Hercegovina
+387 56 991 940
www.srebrenicamemorial.org

Memorijalni centar Srebrenica	3
O projektu	3
Sažetak.....	4
PRAVNI OKVIR I PREVENCIJA MASOVNIH ZLOČINA.....	5
Intervencija i prevencija u slučajevima genocida i masovnih zvjerstava.....	6
NASILJE NAD ROHINJAMA U MJANMARU.....	8
Rohinje.....	9
"Operacije čišćenja" u državi Rakhine.....	10
Masovno ubistvo	11
Seksualno nasilje	12
Uništavanje i raseljavanje	13
Mjanmar danas	15
Vjerovatnoća eskalacije	16
PREVENCIJA I INTERVENCIJA	17
Pravni osnov za intervenciju.....	17
ZAKLJUČCI I PREPORUKE	18

Mehanizam upozorenja i prevencije genocida i zločina protiv čovječnosti Studijski slučaj: Mjanmar

Memorijalni centar Srebrenica

Uspostavljen odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu 2000. godine, Memorijalni Centar Srebrenica (puni naziv: Memorijalni centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine) mjesto je sjećanja na žrtve genocida u Srebrenici 1995. godine. Memorijalni centar posvećen je očuvanju istorije i suočavanju sa silama neznanja i mržnje koje omogućavaju genocid.

O projektu

Memorijalni centar Srebrenica započeo je realizaciju projekta „Istina, dijalog, budućnost“ krajem 2020. godine, uz podršku vlade Ujedinjenog Kraljevstva. Cilj projekta je ojačati kapacitete Memorijalnog centra u oblastima kao što su memorijalizacija, arhiviranje, obrazovanje, informiranje javnosti, institucionalno umrežavanje i internacionalizacija. Kazivanje istine, dijalog i suočavanje s nasilnim ekstremizmom centralni su aspekti dizajna projekta. Istraživanjem, publikacijama i razvojem u ključnim oblastima svoje misije, Memorijalni centar nastoji da preuzme vodeću ulogu u obrazovanju i prevenciji radikalne mržnje u regionu - posebno u odnosu na genocid, ratne zločine i suočavanje s prošlošću. U tu svrhu projekt se fokusira na razvoj ključnih kapaciteta, uključujući prikupljanje, arhiviranje i prezentaciju istraživanja, kao i izgradnju produktivnih i dugotrajnih partnerstava s drugim organizacijama i institucijama širom svijeta.

Mehanizam upozorenja i prevencije genocida i zločina protiv čovječnosti (GCAHAPM) važna je aktivnost u okviru projekta, jer ima za cilj identificirati narativ i obrasce djelovanja koji mogu dovesti do nasilja. GCAHAPM podrazumijeva niz izvještaja, koje je napisao tim ekspertskega istraživača Memorijalnog centra, a koji se fokusiraju na situacije rastućeg nasilja širom svijeta koje pokazuju značajan potencijal da eskaliraju u genocid. Izvještaji se temelje na činjenicama, oslanjajući se na dostupne dokaze, nezavisno novinarstvo i nalaze uvaženih međunarodnih subjekata koji rade na razotkrivanju i sprečavanju kršenja ljudskih prava. Memorijalni centar prepoznaje odgovornost za korištenje iskustva genocida u Srebrenici, kao i svoje razvojne istraživačke kapacitete za podizanje svijesti o situacijama eskalacije nasilja, kao važan aspekt zaštite naslijeđa Srebrenice. Ovim izvještajima Memorijalni centar nastoji primijeniti stručnost stečenu kroz naša kolektivna iskustva u Srebrenici kako bi upozorio međunarodnu zajednicu na gruba kršenja ljudskih prava i okolnosti u kojima postoji neposredni rizik od genocida. Osiguravajući da se užasi koji su se dogodili u Srebrenici više nikad ne dožive nigdje u svijetu, odajemo počast žrtvama genocida u Srebrenici i pomažemo u ispunjavanju najosnovnije kolektivne odgovornosti ljudske rase.

Sažetak

Ovaj izvještaj se fokusira na progona Rohinja manjine u Mjanmaru, s posebnom pažnjom na takozvane „operacije čišćenja“ koje su snage Tatmadaw izvršile 2017. godine u državi Rakhine. Kao vrhunac decenija nasilja i ugnjetavanja nad narodom Rohinja, ove visoko koordinirane operacije uključivale su ekstremno nasilje i brojna zvjerstva od strane Tatmadawa.

Prevencija genocida i masovnih zločina je obaveza po međunarodnom pravu, ali je i univerzalna moralna obaveza. U uspostavljanju osnove za intervenciju kako bi se spriječili budući zločini, ovaj izvještaj (1) identificira kršenja međunarodnog prava koja daju pravnu osnovu za intervenciju; procjenjuje vjerovatnoću budućih eskalacija nasilja kako bi prikazao nužnost prevencije; i (3) preporučuje moguće mjere za intervenciju i prevenciju.

Zaključci ovog izvještaja u vezi sa međunarodnim pravom mogu biti samo provizorni, u ovisnosti o daljoj istrazi akreditovanih pravnih institucija. Međutim, preliminarni nalazi ovog istraživanja ukazuju na veliku vjerovatnoću da su brojni zločini protiv čovječnosti i ratni zločini počinjeni i nastavljaju se činiti protiv civila u Mjanmaru od strane režima Tatmadaw. Oni uključuju, ali se ne ograničavaju na masovna ubistva, seksualno nasilje, prisilni nestanak i prisilno premještanje.

U pogledu **genocida**, pravnu opravdanost moraju nužno uspostaviti nadležna sudska tijela. Međutim, na osnovu nužnog naučnog i istorijskog iskustva, ovaj izvještaj pronalazi značajne dokaze koji zaključuju da nasilje počinjeno nad Rohinja manjinom u Mjanmaru već može predstavljati genocid ili se to može dogoditi u bliskoj budućnosti. Osnovne i trajne društvene i političke okolnosti u zemlji snažno sugeriraju da će bez preventivne međunarodne intervencije nasilje nad Rohinjama velikom vjerovatnoćom nastaviti eskalirati.

Na osnovu ove procjene, zaključak ovog izvještaja je da postoji dovoljna pravna osnova za međunarodnu intervenciju u Mjanmaru. Lekcije iz istorije, uključujući lekcije o genocidu u Srebrenici, dodatno potkrepljuju hitni imperativ da se preduzmu mjere kako bi se spriječila dalja viktimizacija i genocid nad narodom Rohinja.

S tim u vezi, uvodne **preporuke** Mechanizma upozorenja i prevencije genocida i zločina protiv čovječnosti su:

- Međunarodna zajednica mora **izvršiti pritisak** na vlast u Mjanmaru kako bi dozvolili neometan pristup državi medijima i humanitarnim organizacijama.
- Program održivog **idobrovoljnog povratka** Rohinja izbjeglica se mora sprovesti kako bi se osigurao njihov siguran povratak i jednaka pravna zaštita.

- **Istraga i presuđivanje** zločina počinjenih u Mjanmaru se moraju temeljito sprovести od strane međunarodnih pravnih tijela.

PRAVNI OKVIR I PREVENCIJA MASOVNIH ZLOČINA

Prevencija genocida i masovnih zločina nije samo pravna obaveza svih država, već je kolektivna moralna obaveza cijelog čovječanstva. Obaveza država da naprave intervenciju kako bi spriječili genocid, ratne zločine i zločine protiv čovječnosti je čvrsto utemeljena u običajnim pravilima međunarodnog prava, kao i u brojnim međunarodnim sporazumima. Na osnovu relevantne pravne nauke, Mechanizam upozorenja i prevencije genocida i zločina protiv čovječnosti koristi sljedeće definicije u argumentiranju pravnog osnova za intervenciju u slučajevima genocida i masovnih zločina:

Ratni zločini

Ratni zločini su definirani kao teška kršenja Ženevske konvencije i uključuju bilo koje od sljedećih krivičnih djela počinjenih protiv osoba ili imovine zaštićene odredbama Konvencije:

- Namjerno ubijanje
- Mučenje ili nehumano postupanje, uključujući biološke eksperimente;
- Namjerno prouzrokovanje velike patnje ili ozbiljnih ozljeda tijelu ili zdravlju;
- Opsežno uništavanje i prisvajanje imovine, koje nije opravdano vojnom nuždom, a provodi se nezakonito i samovoljno;
- Prisiljavanje ratnog zarobljenika ili druge zaštićene osobe da služi u snagama neprijateljske sile;
- Namjerno lišavanje ratnog zarobljenika ili druge zaštićene osobe prava na pravično i redovno suđenje;
- Nezakonita deportacija ili premještanje ili nezakonito zatvaranje;
- Uzimanje talaca;
- Ostala ozbiljna kršenja zakona i običaja koji se primjenjuju u međunarodnom oružanom sukobu, u sklopu utvrđenog okvira međunarodnog prava.

Zločini protiv čovječnosti

Član 7 Rimskog statuta definiše zločine protiv čovječnosti kao bilo koji od sljedećih činova kada se počini kao dio rasprostranjenog ili sistematskog napada na bilo koju civilnu populaciju, sa znanjem o napadu:

- ubistvo;
- istrebljenje;
- porobljavanje;

- d) deportacija ili prisilno premještanje stanovništva;
- e) zatvaranje ili drugo ozbiljno oduzimanje fizičke slobode u kršenju fundamentalnih pravila međunarodnog prava;
- f) mučenje;
- g) silovanje, seksualno ropstvo, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća, prisilna sterilizacija, ili bilo koji drugi uporedivi oblik seksualnog nasilja;
- h) progoni protiv bilo koje grupe ili kolektiviteta koji je moguće identificirati na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturološkoj, vjerskoj, rodnoj osnovi prema paragrapu 3, ili drugim osnovama koje su univerzalno prepoznate kao nedopustive prema međunarodnom pravu, u vezi sa bilo kojim djelom na koji se referira u ovom paragrapu ili bilo kojim zločinom unutar nadležnosti Suda;
- i) prisilni nestanak lica;
- j) zločin apartheida;
- k) druga nehumana djela sličnog karaktera koja namjerno uzrokuju velike patnje, ili ozbiljne povrede tijela ili fizičkog ili mentalnog zdravlja.

Genocid

Član II Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju genocida definiše genocid kao:

... bilo koje od sljedećih djela počinjenih s namjerom da se u cijelosti ili djelomično uništi nacionalna, etnička, rasna ili vjerska grupa kao takva:

- a) Ubistvo članova grupe;
- b) Nanošenje teških tjelesnih ili mentalnih povreda članovima grupe;
- c) Namjerno podvrgavanje grupe životnim uslovima koji treba da dovedu do njenog potpunog ilidjelimičnog uništenja;
- d) Nametanje mjera s ciljem sprečavanja rađanja unutar grupe;
- e) Prisilno premještanje djece jedne grupe u drugu grupu.

Intervencija i prevencija u slučajevima genocida i masovnih zvjerstava

Dužnost sprječavanja genocida nedvosmisleno je izražena u članku I. Konvencije o genocidu. Štoviše, obaveze sadržane u Konvenciji obveze su erga omnes, što znači da obavezuju svaku državu. Stoga je svaka država zakonski obvezna spriječiti i kazniti genocid, bez obzira na to gdje se zločin dogodio i bez rezerve.¹ Dužnost sprječavanja zločina protiv čovječnosti osigurana je dužnošću sprječavanja određenih djela, na primjer mučenja, koja bi predstavljala zločine protiv čovječnosti kada bi se počinila kao dio rasprostranjenog i sistemskog napada. Uz to, s obzirom na to da su sve države obvezne poštivati međunarodno humanitarno pravo, prevencija i kažnjavanje ratnih zločina također je dužnost.²

¹ MSP (ICJ), *Slučaj u vezi s primjenom Konvencije o prevenciji i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Jugoslavije)*. Preliminarni prigovori. 11.07.1996.g. Pasus 31.

² Vidi, na primjer, Vijeće UN-a za ljudska prava. "Izvještaj o prevenciji genocida." A/HRC/41/24. 24.06.2019.g.

Ove su dužnosti i odgovornosti izričito navedene u Ishodu Svjetskog Samita 2005. godine. R2P obavezuje sve države da spriječe zvjerstva, kao i njihovo podsticanje, odgovarajućim i neophodnim sredstvima. Primarna odgovornost leži na samim državama da spriječe zločine zvjerstva na svojim teritorijama, međutim, međunarodna zajednica također ima odgovornost da ispunи ove obaveze kada se pojedine države pokažu nesposobnim ili nesklonim. Strane koje interveniraju trebale bi prvenstveno pribjeći mirovnim sredstvima, ali ako se takva sredstva pokažu neadekvatnim, Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija (VSUN) može odobriti druge oblike kolektivne akcije, uključujući oružanu intervenciju, kako bi zaštitili stanovništvo od zvjerstava.

Iako međunarodno pravo pruža eksplisitne kriterije za klasifikaciju i krivično gonjenje poznatih kršenja, ono ne može nagađati o mogućnosti eskalacije nasilnih sukoba, uključujući eskalaciju u genocid. Iz tog razloga, identificirajući osnove za međunarodnu intervenciju i prevenciju, potrebno je konsultovati kolektivno znanje stečeno istorijskim proučavanjem nasilja. Nužna nauka ne ostavlja sumnju da genocid i masovna zvjerstva ni u kom slučaju nisu spontani fenomeni, već su kulminacija istorijskih procesa. Proučavajući obrasce u kojima se odvija političko nasilje, naučnici i istraživači uspjeli su identificirati znakove ranog upozoravanja, uključujući osnovne političke, društvene i ekonomski uvjete koji pogoduju nasilju.³ Pored toga, ponudili su okvire za razumijevanje kontinuiranog nasilja kroz različite faze,⁴ od kojih svaka ima svoje pravila za intervenciju i prevenciju. Kroz dubinsku analizu specifičnih društvenih i političkih konteksta, uključujući kontekste sa endemskom nestabilnošću ili je nasilje već u nastanku, lakše možemo utvrditi kada i kako intervenirati kako bismo spriječili početak ili pogoršanje zvjerstava.

Naučnik na temu genocida, Gregory S. Stanton, teoretičira deset različitih faza genocida, kao i preventivne mjere koje mogu poduzeti domaći i inostrani faktori u svakoj fazi. Na osnovu ovog okvira, sljedeći načini sprečavanja su uočeni u ovom izvještaju, u skladu sa opsegom potrebne intervencije.

Rane faze: Sprečavanje podjela

Najraniji znaci uzbune genocida uključuju širenje identitarnog žala i sijanje mržnje i netolerancije među grupama. U ovoj fazi, preventivne mjere uključuju **institucionalni razvoj, suprotstavljanje jeziku i simbolima mržnje, osnaživanje marginalizovanih grupa.**

Prijelazne faze: Sprečavanje mobilizacije

Kada su podjele i neprijateljstva dobro učvršćene u društvo, počinioци genocida nastavljaju postavljati strukturalnu podlogu za genocid. U ovoj fazi,

³ Vidi, na primjer, Maureen S. Heibert, *Constructing Genocide and Mass Violence* (New York: Routledge, 2017).

⁴ Vidi, na primjer, Gregory H. Stanton, "The Ten Stages of Genocide," *Genocide Watch*, pristupljeno u junu 2021.g., <http://genocidewatch.net/genocide-2/8-stages-of-genocide/>.

preventivne mjere uključuju **podržavanje umjerenih i suprotstavljenih faktora, sprečavanje militarizacije agresora i progona poticanja i urote.**

Kasne faze: Sprečavanje nasilja

Nakon što se kršenje osnovnih ljudskih prava grupe žrtava sistematizira, samo se može očekivati da će se nasilje protiv njih intenzivirati. U kasnim fazama genocida, ratni zločini i zločini protiv čovječnosti se čine. Istrebljenje grupe žrtava je neposredna opasnost ili se već odvija, i preventivne mjere se trebaju poduzeti odmah i brzo od strane međunarodne zajednice. Sve mjere koje slijede, međutim, moraju biti u skladu sa međunarodnim pravom: **mobilizacija međunarodnih struktura, pružanje humanitarne i vojne pomoći, uspostavljanje i odbrana međunarodnih sigurnih zona** i, konačno, **vojna intervencija**.

NASILJE NAD ROHINJAMA U MJANMARU

Od sticanja nezavisnosti od britanske kolonijalne vladavine 1938. godine, Mjanmar⁵ se bori s vojnom vladavinom, etničkim sukobima, siromaštvo i izolacijom. Niz državnih udara i vojnih hunta, kojima su prethodili antivladini protesti i ustavne promjene, oblikovali su istoriju Mjanmara od 1962. godine. Od trenutka prvih višestračkih izbora u zemlji 2016. godine do posljednjeg državnog udara 2021. godine,⁶ Mjanmarom su zajednički vladali Tatmadaw i Nacionalna liga za demokratiju (NLD) pod vodstvom Aung San Suu Kyi. Turbulentna politička istorija Mjanmara ugrozila je njegovu tranziciju u demokratiju. Nadalje, sukcesija vojnih režima pogoršala je etničke sukobe i kontinuirano nasilje u zemlji zbog velike diskriminacije i kršenja prava etničkih manjina i potiskivanja etničke autonomije.

Iako je zemlja kulturne i etničke raznolikosti, dvije trećine stanovništva Mjanmara su etnički Burmani ili Bamari, koji nesumnjivo uživaju privilegiran položaj u društvu, s obzirom na to da zauzimaju većinu civilnih i vojnih položaja. Preostalu trećinu stanovništva čine druge etničke manjine koje su se decenijama suočavale sa sistemskom diskriminacijom i kršenjem ljudskih prava.

Decenijama su Tatmadaw i etničke oružane organizacije učestvovali u dugotrajnim oružanim sukobima.⁷ Borbe su se uglavnom odvijale duž vanjskih pograničnih područja zemlje, uključujući države Rakhine, Kachin i Shan.⁸ Pored etničkog sukoba, Mjanmar je posljednjih godina zabilježio porast

⁵ 1989. godine novi vojni režim promijenio je ime države iz Burmanske unije u Uniju Mjanmara da bi označio inkluzivniju državu. Maizland, Lindsay, "Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rules, and Ethnic Conflict," *Council on Foreign Relations*, 10.02.2021.g., <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>.

⁶ Nakon općih izbora na kojima je NLD izborila pobjedu, Tatmadaw je preuzeo vlast 1. februara. Goldman, Russell, "Myanmar's Coup and Violence, Explained," *The New York Times*, 14.05.2021.g., <https://www.nytimes.com/article/myanmar-news-protests-coup.html>.

⁷ U 2017. godini procijenjeno je da je približno 11 od 330 općina u Mjanmaru pogodeno sukobom i napetostima između EAO-a i vlade, Pogledajte "Myanmar – State of Conflict and Violence", *Asia Foundation*. 2017. Dostupno na adresi: <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/10/Myanmar-TStateofConflictandViolence.pdf>.

⁸ Maizland, Lindsay, "Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rules, and Ethnic Conflict," *Council on Foreign Relations*, 10.02.2021.g., <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>.

budističkog radikalizma i rast antimuslimanske retorike i sentimenta, što je dovelo do povećanog nasilja između budista i muslimana. U Mjanmaru su 87,9% stanovništva budisti, 6,2% krišćani i 4,3% muslimani. Najveća etnička grupa, Bamari, su najvećim dijelom budisti. Ova Bamar-budistička većina glavna je osnova podrške Tatmadawu. Zbog njihovog prevelikog političkog utjecaja, među manjinama raste ogorčenost prema ovoj grupi.

Rohinje

Narod Rohinja manjinska je skupina koja živi u državi Rakhine u zapadnom Mjanmaru. Većina Rohinja prakticira varijantu sufiskog islama, dok mali broj prakticira hinduizam. Budući da vlada Mjanmara ne priznaje Rohinje kao zasebnu etničku skupinu, oni se smatraju „subjektom bez države“ i nemaju zakonsku zaštitu koju vlada pruža drugim priznatim skupinama. U mjanmarskom društvu Rohinje se uveliko smatraju izbjeglicama iz obližnjih zemalja poput Bangladeša, Indonezije, Tajlanda, Kambodže i Laosa. Iz tog razloga, oni su općenito konceptualizirani kao da se nalaze "izvan političke zajednice" i suočavaju se s jakim antagonizmom u zemlji. Prema Ujedinjenim nacijama, „najprogonjenija manjina na svijetu.“⁹

Za vrijeme britanske kolonizacije Mjanmara (tada Burme) između 1837. i 1937. godine, došlo je do značajne migracije radnika iz Indije i Bangladeša u Mjanmar. Nakon nezavisnosti Mjanmara 1948. godine, vlada je ovu migraciju proglašila ilegalnom, a stanovništvu Rohinja uskraćen je formalni status državljanstva i prateće zaštite. Novi zakon o državljanstvu donesen je 1982. godine, ali također nije uključio Rohinje na listi 135 etničkih skupina u zemlji.

Državno nasilje nad Rohinjama započelo je 1970-ih, kada je burmanska vojska pokrenula brutalnu kampanju na teritoriju naseljenom od strane Rohinja, prisiljavajući Rohinje da pobegnu iz Mjanmara nakon čega su mnogi migrirali u pretežno budistička bengalska sela.¹⁰

U junu 2012. godine, izvještaji o navodnom silovanju žene iz Rakhine od strane grupe muslimanskih muškaraca izazvali su val nasilnih sukoba između etničkih grupa Rakhine i Rohinja. Gotovo 75.000 ljudi, uglavnom Rohinja, raseljeno je tokom tog nasilja, a mnogi od njih su još uvijek u zatočeničkim logorima. Nakon nekoliko mjeseci relativnog mirovanja, nasilje je ponovo zavladalo u oktobru, proširilo se na šire geografsko područje i raselilo dodatnih 35.000 ljudi. Procjenjuje se da je tokom ovog raseljavanja više od 200 000 Rohinja

⁹Vijeće UN-a za ljudska prava. "Human Rights Council opens special session on the situation of human rights of the Rohingya and other minorities in Rakhine State in Myanmar," Ured Visokog komesara Vijeća za ljudska prava UN-a, 05.12.2017.g., https://www.ohchr.org/EN/News_Events/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=22491&LangID=E

¹⁰ Mahmood, Syed S, Emily Wroe, Arlan Fuller, Jennifer Leaning, "The Rohingya people of Myanmar: health, human rights, and identity," *The Lancet*, Br. 389, Izdanje 10081. 2017. Stranice 1841-1850. Dostupno na adresi [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(16\)00646-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(16)00646-2/fulltext).

pobjeglo od ugnjetavanja, progona i diskriminacije, tražeći utočište u Bangladešu, gdje se također smatraju ilegalnim migrantima.¹¹

U oktobru 2016. godine, koordinirani napadi militanata duž granice Mjanmara s Bangladešem rezultirali su smrću devet graničnih policajaca. Narednih tri mjeseca,¹² snage Tatmadaw izvele su nasilnu kampanju protiv stanovništva Rohinja, uključujući masovna ubijanja civila - uključujući djecu i novorođenčad, grupna silovanja, proizvoljno pritvaranje pod nehumanim uslovima, mučenje, prisilni nestanak, bezobzirno uništavanje imovine i namjerno uništavanje hrane i izvora hrane.¹³ Pored toga, ovi brutalni napadi prouzrokovali su da 66.000 Rohinja pobjegne iz svojih domova. Okarakterizirana od strane Tatmadaw režima kao kolektivna kazna¹⁴, ova zvjerstva nesumnjivo predstavljaju etničko čišćenje kao i brojna kršenja međunarodnog prava.¹⁵

"Operacije čišćenja" u državi Rakhine

U avgustu 2017. godine, Tatmadaw je pokrenuo seriju takozvanih „operacija čišćenja“ u državi Rakhine. Kao vrhunac decenija nasilja i ugnjetavanja nad narodom Rohinja¹⁶, ove visoko koordinirane operacije uključivale su ekstremno nasilje i brojna zvjerstva od strane snaga Tatmadaw, što će ovaj izvještaj razmotriti u kontekstu međunarodnog prava.

Uoči nasilja, etničke tenzije u Mjanmaru znatno su porasle zbog sve represivnijih mjera koje je vlada Mjanmara nametnula Rohinjamakao i zbog očitih sentimenata protiv Rohinja koja su širili političari i nacionalni mediji. Izvještaji o aktivnostima Arakan Rohinja Armije Spasa (ARSA)¹⁷ bili su posebno zapaljivi i korišteni su za opravdanje vladinog nagomilavanja vojske u blizini teritorije Rohinja, kao i naoružavanje etničkih Rakhine civila u pripremi za nadolazeći napad.¹⁸

25.08.2017. godine, ARSA je pokrenula koordinirani napad na trideset postaja granične policije na sjeveru Rakhinea, što je rezultiralo smrću dvanaest službenika osiguranja. Militanti koji su učestvovali u napadu, od kojih su mnogi

¹¹ "Myanmar's Rohingya Crisis." *The New Humanitarian*, 16.11.2012.g. Dostupno na adresi: <https://www.thenewhumanitarian.org/news/2012/11/16/myanmar-s-rohingya-crisis>.

¹² UN Human Rights, OHCHR, "Devastating cruelty against Rohingya children, women and men detailed in UN human rights report."

03.02.2017.g. Dostupno na adresi: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21142>.

¹³ UN Ljudska prava, OHCHR. "Report of the OHCHR Mission to Bangladesh: Interviews with Rohingyas fleeing from Myanmar since 9 October 2016." 03.02.2017.g. Dostupno na adresi: <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/MM/FlashReport3Feb2017.pdf>.

¹⁴ Amnesty International, "Bangladesh pushes back Rohingya refugees amid collective punishment in Myanmar." 24.11.2016.g. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/11/bangladesh-pushes-back-rohingya-refugees-amid-collective-punishment-in-myanmar/>.

¹⁵ UN Ljudska prava, OHCHR. "Report of the OHCHR Mission to Bangladesh: Interviews with Rohingyas fleeing from Myanmar since 9 October 2016." 03.02.2017.g. Pogledajte također "Myanmar wants ethnic cleansing of Rohingya - UN official". *BBC News*. 24.11.2016.g. Dostupno na adresi <https://www.bbc.com/news/world-asia-38091816>.

¹⁶ Pogledati, na primjer, UN Human Rights Council. A/HRC/39/CRP.2. Pasuse 622-623 i pasuse 1302-1341.

¹⁷ ARSA je pobunjenička grupa koja djeluje u državi Rakhine od 2013. godine. Ta je grupa povezana s islamskičkim terorističkim organizacijama, ali grupa negira bilo kakve veze te vrste. Oni tvrde da djeluju u ime Rohinja i njihova misija je zaštiti Rohinje od vlade, svim neophodnim sredstvima.

¹⁸ Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2. Pasus 753.

bili neobučeni civili, bili su oskudno naoružani nekvalitetnim, pa čak i poluimprovizovanim oružjem.¹⁹

Vlada Mjanmara odmah je proglašila ARSA-u terorističkom organizacijom,²⁰ i pokrenula odmazdni vojni napad koji se sastojao od "operacija čišćenja" u selima Rohinja u državi Rakhine. Između 25.08. i 24.09., ova nasilna kampanja rezultirala je sa približno 6700 smrtnih slučajeva, od kojih se vjeruje da je bilo najmanje 730 djece mlađih od pet godina koju su ubile vladine snage.²¹

Kako su teror i nasilje u državi Rakhine eskalirali, više od 700.000 Rohinja bilo je prisiljeno pobjeći u susjedni Bangladeš.²² Ovaj masovni pokret ljudi upozorio je međunarodnu zajednicu na razmjere nasilja koje se događa u državi Rakhine. Zbog sveprisutne državne cenzure i ograničenog međunarodnog pristupa području, većina dokaza koji potkrepljuju ove događaje dokumentovana je u Bangladešu. Brojni intervjuji i svjedočenja očevidečaca koje su prikupile ove međunarodne institucije i novinari pružaju jezivu ilustraciju težine nasilja koje je vlada Mjanmara inicirala nad narodom Rohinja iz države Rakhine.

Masovno ubistvo

Nakon petnaestomjesečne istrage, Neovisna međunarodna misija za utvrđivanje činjenica u Mjanmaru zaključila je da su snage Tatmadaw izvršile masovna ubijanja na područjima Min Gyi (Tula Toli), Maung Nu, Chut Pyin i Gudar Pyin, kao i u selima koja se nalaze u traktu Koe Tan Kauk. U nekim su slučajevima muškarci i dječaci pogubljeni odvojeno od žena i djevojčica, koje su često bile zarobljene, silovane i seksualno zlostavljanje prije nego što su ubijene ili teško povrijeđene. Pored strijeljanja, uboda noževima i smrtnih udaraca, snage Tatmadaw rutinski su palile kuće Rohinja nakon što su osigurale da stanovnici budu zarobljeni unutra i ne mogu pobjeći.²³ Nakon ovih neselektivnih ubistava, tijela žrtava prevožena su vojnim vozilima kako bi bila spaljena ili odložena u masovne grobnice.

Misija UN-a za utvrđivanje činjenica zabilježila je sljedeća svjedočenja iz prve ruke koja se odnose na neselektivno ubijanje civila od strane vojnika Tatmadaw:

¹⁹ Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2. Pasus 750.

²⁰ Antiteroristički centralni komitet Republike Unije Mjanmara. Naredba br. 1/2017. Arhivirano iz Nacionalnog centra za pomirenje i mir. Dostupno na adresi: <https://web.archive.org/web/20180213022345/http://www.statecounselor.gov.mm/nrpcen/node/124>

²¹ ibid.

²² Médecins Sans Frontières, "No one was left": Death and Violence Against the Rohingya in Rakhine State, Myanmar. MAR-2018. Dostupno na adresi <https://www.msf.org/myanmarbangladesh-'no-one-was-left'-death-and-violence-against-rohingya>

²³ Vijeće UN-a za ljudska prava. Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar. A/HRC/39/64. SEP-2018. Pasusi 36-37. Za detaljnju informaciju, pogledati Vijeće UN-a za ljudska prava A/HRC/39/CRP.2. Pasusi 756-882.

“Vojnici su grupe razdvajali na muškarce i žene. Svi muškarci su bili u jednoj grupi i ubijeni su. Muškarci koji nisu ustrijeljeni, koji su se mučili ili su bili teško povrijeđeni, ubijeni su nožem.”²⁴

“Vojnici su kundacima udarali mog brata po glavi i video sam kako mu mozak curi. Video sam kako ljudi ubijaju dugim noževima. Vojnici su takođe nasumično pucali, i mnogo ljudi je ranjeno i ubijeno. Naše selo je bilo puno mrtvih tijela. Video sam ubijanje desetina ljudi. Prvo su pucali u ljudе, a ako su još bili živi i micali se, mačetom su ih zaklali preko grla.”²⁵

“Ubili su mi muža i djecu. U ovom napadu umrlo je oko 60 ljudi. Mnogi ljudi su zaklani. Nakon toga, vojska ih je strpala u veliku rupu u zemlji.”²⁶

Ovi izvještaji svjedoče o ekstremnoj i neselektivnoj prirodi nasilja izvedenog protiv civila Rohinja u državi Rakhine. Značajno je da, iako su Rohinje ubijane bez obzira na dob i spol, ova svjedočenja također pokazuju rodno specifične obrasce nasilja: muškarci i žene su rutinski bili odvajani jedni od drugih prije ubijanja, pri čemu su žene često bile podvrgнуте seksualnom nasilju prije pogubljenja.²⁷

Seksualno nasilje

Prema izvještajima Misije Ujedinjenih nacija za utvrđivanje činjenica i Liječnika bez granica, Tatmadaw vojnici masovno su počinili silovanja i druge oblike seksualnog nasilja širom sjeverne države Rakhine. Svjedočenja ukazuju da su se, osim što su bila praćena prijetnjama smrću i uvredljivim jezikom, silovanja često događala i u javnomokruženju ispred porodica žrtava i lokalnim zajednicama. Pored prakse grupnog silovanja, gdje je više žrtava istovremeno seksualno napadalo jednu žrtvu, ove su prakse osmišljene tako da maksimiziraju poniženje, traumu i buduću stigmu žrtve. U mnogim slučajevima žene i djevojke su otete i zatočene u vojnim i policijskim bazama, gdje su višestruko silovane i podvrgнуте uvjetima koji su jednaki seksualnom ropstvu. Mnoge žrtve seksualnog nasilja pretrpjele su ozbiljne tjelesne povrede zbog ovog brutalnog i dugotrajnog seksualnog zlostavljanja, koje je ponekad uključivalo i upotrebu predmeta kao što su noževi i palice kao penetrativni instrumenti silovanja. Čak i kada žrtve nisu odmah ubijene nakon napada od strane počinitelja, mnoge su umrle od povreda zadobijenih seksualnim nasiljem, dok su druge pretrpjele trajno sakaćenje i nepovratno oštećenje svojih reproduktivnih organa.²⁸

²⁴Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2. Pasus 767.

²⁵Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2. Pasus 785.

²⁶Žena iz Sain Dee Prang/Sein Nyin Pya, Buthidaung Opštine, 26.11.2017.g.

²⁷Ibid.

²⁸Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/64. SEP-2018. Pasusi 47-48. Za detaljnu informaciju, pogledati Vijeće UN-a za ljudska prava A/HRC/39/CRP.2. Pasusi 756-882.

Sljedeći izvještaji o seksualnom nasilju iz prve ruke dokumentirani su u izvještajima Misije za utvrđivanje činjenica Ujedinjenih nacija i Liječnika bez granica:

“Mučenje je započelo prije više od tri mjeseca. Vojska je svaki put dolazila u jednoj grupi, sa oko 80-100 muškaraca. Kad bi došli, ne bi ništa rekli. Nisu pričali, već su samo uzeli zlato i neke djevojke. Strijeljali bi starije žene. Djevojke su silovane, vidjeli smo to. Prvo su pritisnuli njihove grudi, te izrezali njihovu odjeću, kako bi tražili novac. Nakon toga su ih silovali pred svima. Često su odvodili lijepе djevojke iz sela, ne znamo gdje. Neke su puštene ili su uspjele pobjeći. Ne znamo šta se događa s onima koje uspiju preživjeti jer ih je sram i strah. Možda su i neke od njih ovdje, ali one o tome ne razgovaraju. Ne žele dijeliti svoje priče, jer ako se krenu prepričati, ljudi će silovanje iskoristiti kako bi ih posramili, iskoristili protiv njih. One su neudate i siromašne a teško se udati nakon što vas siluju.”²⁹

“Tri vojnika su došla u kuću. Rekli su mom mužu da ostane u kući; nije bilo potrebe ići u džamiju. Prijetili su mu držeći nož uz grlo i bojala sam se da će ga ubiti. Rekli su mi da legnem. Otvorili su mi bluzu i silovali su me pred mužem, djecom i roditeljima. U kući su ostali skoro pet sati. Jedan me je silovao, sat vremena. Zatim drugi, pola sata. Treći me je silovao jedan i po sat. Nisam mogla otvoriti oči.”³⁰

Ova i druga svjedočenja pokazuju brutalnost i rasprostranjenost seksualnog nasilja nad ženama i djevojkama Rohinje tokom „operacija čišćenja“ koje su snage Mjanmara provodile 2017. godine.³¹ Međutim, zbog srama i stigme povezane sa seksualnim nasiljem, stvarni obim ovih zvjerstava nesumnjivo je daleko veći nego što je trenutno poznato.

Uništavanje i raseljavanje

Namjerno i sistematsko uništavanje infrastrukture i lične imovine na teritorijama naseljenim Rohinjama - obično podmetanjem požara - bila je još jedna široko rasprostranjena taktika koju su snage Tatmadaw koristile tokom svojih „operacija čišćenja“. Prema poznatim statistikama, 392 sela u tri odvojene opštine su u potpunosti ili djelomično uništena tokom nasilja u avgustu i septembru 2017. godine, što je otprilike 40% svih naselja na sjevernom Rakhineu. Domovi su bili najčešće mete ovog uništavanja, međutim, škole, džamije, pijace i stoka također su često desetkovane.³² Kao što jedna žena opisuje u svom svjedočenju za UN-ov izvještaj o utvrđivanju činjenica:

²⁹Žensko iz Buthidaung Opštine, 22.10.2017.g.

³⁰Žensko iz Kwanse Baung/Kwan Thi Pin, Maungdaw Opštine, 22.10.2017.g.

³¹Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/64. Pasus 620-621. Pogledati također, na primjer, Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2., Pasuse 773-774, 784, 816, 828, 850.

³²Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/64. Pasus 42.

"Bilo je kasno popodne kad sam se osvijestila. Probudila sam se jer su mali plameni padali s krova na moje tijelo. Jedina sam preživjela u toj sobi. Jedva sam se mogla kretati, ali sam shvatila da će izgorjeti do smrti. Iako je moja beba bila mrtva, držala sam ga uz srce, ali nisam mogla ponijeti njegovo tijelo sa sobom. Pobjegla sam kroz mala vrata u kuhinji, koja su bila otključana."³³

U intervjuima sa Ljekarima bez granica, Rohinja izbjeglice su također izvijestile o sličnim iskustvima:

"Vojska pali kuće i džamije. [...] Spalili su moju kuću u kojoj je bilo moje novorođenče. Ne znam ima li još ljudi u mom selu"³⁴

"Dva dana kasnije napustili smo selo jer je vojska počela paliti kuće u našem selu. Otišli smo kad smo ih vidjeli kako dolaze, video sam kako pale kuće. Svi iz mog sela su otišli, neki su poveli svoje životinje. Sva sela koja smo vidili na putu do mora su gorila."³⁵

Iako je mjanmarsko vojno i nemuslimansko stanovništvo Rakhine optužilo Rohinje i ARSA da su zapalili vlastite domove, očigledno je izviješteno da su počinitelji paljenja Rohinja sela Tatmadaw i stanovništvo Rakhine budista.³⁶ Pored bezobzirnog uništavanja imovine vatrom, čak su i preživjele građevine i vegetaciju raspravljene buldožerima, rezultirajući u nestanku desetina sela Rohinja. Nakon paljenja, uslijedilo je prisvajanje napuštenog zemljišta od strane drugih etničkih skupina. Razmjere paljenja i naknadnog dodjeljivanja zemljišta zajednicama koje nisu Rohinija sugeriraju barem namjerno i sistematsko masovno raseljavanje.³⁷

Prisilni nestanak

Misija UN-a za utvrđivanje činjenica, kao i Ljekari bez granica, izvijestili su da je prisilni nestanak predstavlja modus operandi Tatmadawa protiv Rohinja. U nekoliko navrata, brojni muškarci i dječaci su sakupljeni, odvedeni u šumu ili odvoženi u vojnim vozilima, od kada ih se više nije ni čulo ni vidilo. Također je prijavljeno da su žene otete iz svojih domova.

U nastavku su svjedočanstva koja opisuju prisilne nestanke tokom "operacije čišćenja" 2017. godine. Ovo su sve iskazi iz prve ruke.

³³ Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2. Pasus 772.

³⁴ Žensko iz Buthidaung Opštine, 21.10.2017.g.

³⁵ Žensko, 26 godina, iz Ludang Para/Wa Ra Kyun, Buthidaung Opštine, 10.09.2017. godine. Sva svjedočenja su iz: Médecins Sans Frontières, "No one was left": Death and Violence Against the Rohingya in Rakhine State, Myanmar.

³⁶ Head, Jonathan, "Rohingya crisis: Seeing through the official story in Myanmar." BBC News. 11.09.2017.g. Dostupno na adresi <https://www.bbc.com/news/world-asia-41222210>. Pogledajte takođe Human Rights Watch. "Burma: Army Report Whitewashes Ethnic Cleansing". 14.11.2017.g. Dostupno na adresi <https://www.hrw.org/news/2017/11/14/burma-army-report-whitewashes-ethnic-cleansing>.

³⁷ Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/64. Pasus 42. Pogledati također Head, Jonathan, "Rohingya crisis: Villages destroyed for government facilities." BBC News. 10.09.2019.g. Dostupno na adresi <https://www.bbc.com/news/world-asia-49596113>.

"Vojnici su došli u moju kuću i odveli moju kćerku. Ne znam šta joj se dogodilo. Vidio sam vojnike koji su odvodili dosta lijepih djevojaka dok smo bježali."³⁸

"Prije napada i vojnog ubijanja, policija je pretresla i uhapsila Muslimane iz sela, samo zato što su u kući imali mačete. Te vrste mačeta koristimo za rezanje debala u šumi. Ljudi koji su uhapšeni su odvedeni u zatvor i nikada se nisu vratili, nikad nismo saznali šta im se dogodilo. Da li su ubijeni ili zatvoreni, ne znam."³⁹

Mjanmar danas

Danas je Rohinja narod iz Mjanmara i dalje odvojen od svojih domova, svojih porodica i sredstava za život, s malo nade da će se njihova situacija popraviti. Od više od 250.000 Rohinja koji su ostali u Mjanmaru, najmanje 100.000 je zatočeno u vladinim zatočeničkim logorima, od kojih mnogi pate u ovim nehumanim i ponižavajućim uvjetima posljednjih osam godina. U aprilu 2017. godine vlada Mjanmara najavila je da će započeti zatvaranje ovih pritvorskih centara, međutim istrajnost sistematske diskriminacije i progona u zemlji i dalje sprečava Rohinja narod da se vrate u svoje domove, ponovo izgrade svoje živote i sudjeluju kao ravnopravni građani u društvu Mjanmara.⁴⁰

Istraživanje Ureda Ujedinjenih naroda za koordinaciju humanitarnih pitanja (UNOCHA) pokazuje da je 89.564 osoba interna raseljena na 180 lokacija u državi Rakhine, u periodu od januara 2019. godine do septembra 2020. godine. Lokalne grupe civilnog društva ukazuju na to da je stvarni broj raseljavanja vjerovatno veći, jer su seljani pobjegli u područja koja su sada samo nominalno pod vladinom kontrolom.

Izveštaji koje je prikupila Amnesty International sugeriraju da su mjanmarske trupe spalile sela i zgrade u općini Kyauktaw čak i u septembru 2020. godine, ozlijedivši i raselivši civile.⁴¹ Od oktobra 2020. godine, Human Rights Watch procijenjuje da je oko 130.000 etničkih manjina, uglavnom Rohinja, pod nadzorom grupe, trenutno zatvoreno u logorima Rakhine koji se zovu "zatvoreni objekti na otvorenom". Osim toga, od posljednjeg vojnog udara u februaru 2021. godine, raste zabrinutost zbog pogoršanja situacije u pogledu ljudskih prava među općim stanovništvom, posebno za Rohinja muslimane.

Od decembra 2020. godine, vlada Bangladeša preselila je gotovo 20.000 Rohinja izbjeglica na Bhasan Char, udaljeno muljevito ostrvo u Bengalskom

³⁸ Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2. Pasus 826.

³⁹ Ibid. Muško, 22 godine, iz Tula Toli/Min Gyi Ywa, Maungdaw Opštine, 20.09.2017.g.

⁴⁰ Human Rights Watch, "Myanmar: Mass Detention of Rohingya in Squalid Camps." 08.10.2020g. Dostupno na adresi <https://www.hrw.org/news/2020/10/08/myanmar-mass-detention-rohingya-squalid-camps>.

⁴¹ Amnesty International "Myanmar: Villages burned, civilians injured and killed as Rakhine State conflict escalates." 12.10.2020.g. Dostupno na adresi https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/10/myanmar-villages-burned-civilians-injured-rakhine-state-conflict/?fbclid=IwAR0o9u3BCzsa15pneIIEZykr3e_YYIggjVAMS3jrz6B9xpA3E2KYycFOvko

zalivu. S obzirom da se bliži sezona monsuna, izbjeglice i humanitarni radnici podjednako strahuju da bi neodgovarajuća zaštita od oluje i poplava mogla izložiti osobe na otoku ozbiljnom riziku. Bangladeška vlada reklamirala je Bhasan Char kao rješenje za ozbiljnu prenatrpanost u izbjegličkim kampovima u Cox Bazaru, gdje se trenutno nalazi gotovo milion Rohinja izbjeglica. Međutim, uprkos planovima o preseljenju 100.000 izbjeglica na ostrvo, vlada je sporo rješavala ove probleme. Ustvari, nedavni izvještaji sugeriraju da vlasti Bangladeša sve više poduzimaju represivne mjere protiv izbjeglica koje napuštaju otok ili govore o pogoršanju uslova.⁴²

Vjerovatnoća eskalacije

Situacija u Mjanmaru već je daleko od ranih faza sukoba. Međutim, s obzirom na prethodne obrasce eskalacije i trenutnu društvenu, političku i ekonomsku situaciju u zemlji, ona pokazuje ogroman potencijal da se dodatno intenzivira, prelije u druge regije Mjanmara ili druge zemlje u regiji.

Rohinje koje ostaju u državi Rakhine i dalje se suočavaju s ugnjetavanjem i nasiljem u velikim razmjerima. Za one koji su pobegli u Bangladeš, izgledi također nisu puno bolji. Do trenutka objavljivanja ovog izvještaja, nije se pojavilo adekvatno ili trajno rješenje za krizu s kojom se ove grupe suočavaju. S obje strane granice, ova kriza nastavlja eskalirati i obećava da će predstavljati još veću prijetnju miru i sigurnosti, ne samo u zemlji, već u cijeloj regiji.⁴³

Već uočljiva kultura nekažnjavanja i poricanja unutar države Mjanmar još je jedan faktor koji izaziva ozbiljnu zabrinutost. Do danas, nijedan od zločina počinjenih u Mjanmaru nije procesuiran, niti su grupe ili pojedinačni počinitelji odgovarali. Štoviše, vlada kategorički i u više navrata negira i prošlo i kontinuirano nasilje. Osim što je jedna od deset faza genocida, poricanje je jedan od najsigurnijih pokazatelja nastavljenog nasilja i obnovljenog nasilja. Sve dok se prošla i sadašnja zvjerstva ne proglašavaju pravnim ili moralnim kršenjima, buduća zvjerstva nisu zabranjena, a etničke manjine - ne samo u državi Rakhine, već i u državama Kachin i Shan, i dalje su u velikoj opasnosti.

⁴²Human Rights Watch. "An Island Jail in the Middle of the Sea: Bangladesh's Relocation of Rohingya Refugees to Bhasan Char." 07.06.2021.g. Dostupno na adresi: <https://www.hrw.org/report/2021/06/07/island-jail-middle-sea/bangladesh-relocation-rohingya-refugees-bhasan-char>.

⁴³International Crisis Group. "Myanmar: Humanitarian Crisis and Armed Escalation." 28.01.2019.g. Dostupno na adresi: <https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/myanmar/myanmar-humanitarian-crisis-and-armed-escalation>. Pogledajte također Hassan, Lila. "'Serious Threats' Ahead: Human Rights Experts Voice Concern for Rohingya Muslims in Myanmar Following Military Coup." *Frontline*. 02.02.2021.g. Dostupno na adresi: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/human-rights-experts-concern-rohingya-muslims-myanmar-january-31-military-coup/>.

PREVENCIJA I INTERVENCIJA

Bez kontrole,⁴⁴ kriza u državi Rakhine eskalirala je alarmantnom brzinom. Kako bi se spriječila daljnja eskalacija i olakšao položaj Rohinja koji još uvijek žive u teškim uvjetima, hitno je potrebna vanjska intervencija. Vlada Mjanmara grubo je podbacila u svojim odgovornostima i dužnostima prema međunarodnom pravu u zaštiti svojih građana.⁴⁵ Uprkos hitnoj potrebi da se spriječi nasilje i osigura mir, međunarodna zajednica također nije uspjela ispoštovati svoju odgovornost da zaštiti ugroženo stanovništvo od zvjerstava.

Pravni osnov za intervenciju

Na osnovu važećeg međunarodnog prava i relevantne pravne nauke ovaj izvještaj identificira sljedeća potencijalna kršenja prava u slučaju Mjanmara koja osiguravaju osnov za intervenciju kao i dalju istragu i procesuiranje:

- **Ratni zločini:** U svojim nasilnim kampanjama protiv Rohinja manjine, Tatmadaw su pokazali spremnost da zanemaruju načela međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnih običajnih zakona ratovanja, i to razliku, nužnost, proporcionalnost i predostrožnost. Nadalje, izvještaji iz prve ruke sugeriraju da su u državi Rakhine počinjeni sljedeći ratni zločini koji bi se mogli smatrati kažnjivim prema međunarodnom pravu: ubistvo, sakraćenje, okrutno postupanje, mučenje, povreda ličnog dostojanstva, napadi na civilno stanovništvo, napadi na zaštićene objekte, pljačkanje, silovanje i seksualno nasilje, i raseljavanje civila.
- **Zločini protiv čovječnosti:** Postoje značajni dokazi da su zločini koje su snage Tatmadaw počinile u avgustu i septembru 2017. godine bili dio široko rasprostranjene i sistematske vojne operacije. Iz tog razloga, tokom pravne istrage od strane relevantnih međunarodnih tijela, sljedeći zločini protiv Rohinja vjerojatno će se ocijeniti zločinima protiv čovječnosti: ubistvo, istrebljenje, deportacija ili prisilno premještanje stanovništva, zatvor ili drugo teško lišavanje fizičke slobode, mučenje, silovanje i seksualno nasilje, progon, prisilni nestanak i druga nehumana djela koja nanose veliku patnju ili ozbiljne povrede tijelu ili mentalnom ili fizičkom zdravlju.

Kada je **genocid** u pitanju, pravna opravdanost mora biti dokazana od strane kompetentnog pravnog autoriteta. Međutim, ovaj izvještaj sadrži značajne dokaze za zaključak da nasilje nad manjinom Rohinja u Mjanmaru već predstavlja genocid, ili će to činiti u bliskoj budućnosti.

⁴⁴Situacija u Mjanmaru, u ovom slučaju progon Rohinja, vanjskom svijetu daleko je od nepoznate. U stvari, u svojoj knjizi *Rohinje - Unutar skrivenog genocida u Mjanmaru*, Azeem Ibrahim je detaljno dokumentirao situaciju u Mjanmaru i preporučio, između ostalog, da se svijet treba fokusirati na strašnu situaciju u Mjanmaru: „Osim ako mjanmarski vladari ne promijene politiku, postoji ozbiljan rizik destabilizacije cijele regije, kao i ovorenog genocida.“ (str. 147) Pogledajte Ibrahim, Azeem. *The Rohingya's – Inside Myanmar's Hidden Genocide*. Hurst & Co. London. 2016.

⁴⁵UN Ljudska prava, OHCHR, ”Myanmar's Rohingya Persecuted, Living under Threat of Genocide, UN Experts Say.” 16.09.2019.g. Dostupno na adresi: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24991&LangID=E>.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Surova priroda „akcije čišćenja“ iz 2017. godine, kao i sveukupno sistematsko ugnjetavanje, diskriminacija i progon naroda Rohinja, vjerovatno predstavljaju teška kršenja međunarodnog prava. Kao takva, zaključak je ovog izvještaja da je međunarodna intervencija pravno opravdana i hitno neophodna kako bi se spriječila buduća eskalacija nasilja. Nalazi ovog izvještaja koji se odnose na međunarodno krivično i humanitarno pravo mogu ponuditi samo provizorne smjernice, budući da krajnji autoritet za ova pitanja leži isključivo u nadležnosti kvalificiranih međunarodnih pravosudnih tijela. Međutim, na temelju preliminarnih procjena i do daljnje istrage nadležnih pravnih tijela, nalazi ovog izvještaja ukazuju na veliku vjerovatnost da je vojska Mjanmara počinila grubo kršenje međunarodnog prava nad narodom Rohinja u državi Rakhine tokom “operacije čišćenja” 2017. godine.

Ovaj izvještaj potkrepljuje nalaze međunarodnih istražnih tijela u pogledu nedavnih i tekućih iskustava Rohinja koji su ostali u Mjanmaru. Praksa i politike Tatmadaw režima koji su predstavljeni u ovom izvještaju uključuju masovna ubistva, seksualno nasilje, raseljavanje i neodređeni pritvor u nehumanim uslovima.⁴⁶ Ponavljajuća i ciklična priroda ekstremnog nasilja u Mjanmaru⁴⁷, kao i trajne političke i društvene okolnosti koje pogoduju eskalaciji nasilja, sugeriraju da su već viktimirane Rohinje, ranjivi na još veće rizike.⁴⁸ Nadalje, neuspjeh mjanmarskih vlasti da spriječe ova masovna zvjerstva, unatoč obavezi utvrđenom brojnim obavezujućim konvencijama i ugovorimada to učine,⁴⁹ usložnjava našu procjenu, te održava kulturu nekažnjavanja koja prožima vojni establišment Mjanmara.⁵⁰

Na osnovu ovih nalaza i kao dio Mechanizma upozorenja i prevencije genocida i zločina protiv čovječnosti Memorijalnog centra Srebrenica, ovaj izvještaj nudi sljedeće **preporuke**:

- Međunarodna zajednica mora vršiti **pritisak** na vladu u Mjanmaru da odobri neograničen pristup medijima i humanitarnim organizacijama. Osim što se time osigurava nepristrasna **dostava pomoći** svima onima kojima je potrebna, kontinuirano praćenje situacije u zemlji od vitalnog je značaja za sprečavanje budućih zločina.
- Program za **repatrijaciju**, uključujući održiva rješenja za siguran, dostojanstven i dobrovoljan povratak Rohinja izbjeglica, trebao bi biti

⁴⁶Human Rights Watch, "An Open Prison Without End' Myanmar's Mass Detention of Rohingya in Rakhine State," 08.10.2020.g. Dostupno na adresi: <https://www.hrw.org/report/2020/10/08/open-prison-without-end/myanmars-mass-detention-rohingya-rakhine-state>.

⁴⁷Amnesty International, "Myanmar: Villages burned, civilians injured and killed as Rakhine State conflict escalates," 12.10.2020.g. Dostupno na adresi: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/10/myanmar-villages-burned-civilians-injured-rakhine-state-conflict/>.

⁴⁸Hassan, Lila. "Serious Threats' Ahead: Human Rights Experts Voice Concern for Rohingya Muslims in Myanmar Following Military Coup." *Frontline*. 02.02.2021.g. Dostupno na adresi: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/human-rights-experts-concern-rohingya-muslims-myanmar-january-31-military-coup/>.

⁴⁹ICJ, *Primjena Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (Gambia v. Mjanmar)*. Zahtjev za naznačenje privremenih mjera. 23.01.2020.g. Pasus 86.

⁵⁰Vijeće UN-a za ljudska prava. A/HRC/39/CRP.2. Pasusi 1380-1384.

uspostavljen kada to uslovi dozvoljavaju i poštovan od svih strana. Takva repatrijacija uključuje, ali nije ograničena na, osiguravanje **zaštite Rohinja** od daljnjih kršenja ljudskih prava, progona, diskriminacije i nasilja.⁵¹

- **Istraga i procesuiranje** počinjenih zločina u Mjanmaru se mora temeljito učiniti od strane međunarodnih pravnih tijela kao što je Međunarodni krivični sud (ICC) kako bi se okončalo nekažnjavanje i proglašili odgovornim oni koji su počinili zločine prema međunarodnom pravu. Sve strane u sukobu trebale bi biti pozvane na odgovornost, ne samoza zločine u Rhakineu, već i na drugim teritorijama gdje se dešavalo nasilje, uključujući i države Kachin i Shan.

Ako ekonomске sankcije i diplomatska rješenja nastave imati malo ili nimalo ublažavajući učinak na nastavak nasilja, treba razmotriti druge oblike kolektivne akcije, uključujući oružanu intervenciju. Sve takve mjere trebale bi se provoditi u potpunosti u granicama međunarodnog prava, uz potrebno odobrenje Vijeća sigurnosti UN -a. U slučaju da se takva intervencija poduzme, ona mora uključivati dugoročne planove i odredbe za osiguranje održivog mira.

⁵¹Pogledati, na primjer, Mauer, Peter, President of *President of the International Committee of the Red Cross*, "Rakhine: Returns must be safe, dignified and voluntary" 02.06.2018.g. Dostupno na adresi: <https://www.icrc.org/en/document/rahkine-returns-safe>.